

tesconet: cuneolus; posar lo mànc --- desmanegar-se ---» (ThPu., 87, 4, 84); no en CRos, però sí Sanelo «tescò de ferro: cuneus ferreus: cuña» (II, 52r.).

Gens rar trobar-lo en els escr. Renaix., i en particular en el sentit secundari de 'gros pa, o massa de pa': «me mirà fred, i amb una mitja rialla compassiva --- —Ja m'ho deia suara la Corallí, que no li fas, per mus-sol --- —Jo no vegí més que un *tascó* de pa d'unes tres lliures, que me venia davant del nas: agafar-lo i rebotre-l'hi per la cara, va ser tot u», MrnVayreda (Puny., I, VI, 121 (97)); «--- endrapat en un minut tot aquell *tascó* de pa ---», NOLLER.

Quant a la llengua viva, el sentim a tot el domini, en les diverses aplicacions concretes; «el forn de calç, quan ja el tenim a punt d'acabar, li posem una pedra que faci *taskó* ---» Gualba (1931); *lo taskó* de l'arada, arran d'Andorra (Arcavell, 1936); *taskó*, *-kóns*, alt Pallars, sobretot els usats per asclar o fer llenya, esberlant la fusta amb el *tascó* que s'hi ensorra copejant-lo amb la dextral (Tor, Areu, Tavascan, 1932-4); fins a les Illes (eiv. «*tascó*: cuña», PzCabreró); el Matarranya («los *taskóns* d'estellar», enq. de Casac. a Calceit i Favara, 1923); fins als alts de Ribagorça («*tas-cón*: cuña que forma parte del arado», a Bisaurri, Renanué i Graus: Haensch; Rohlf, *Dicc. Pir. Ar.*); fins i tot Benasc: *el taskón* «le coin (de la charrue)» (Elcock, AORBB VIII, 136), «*toscón*: masa compacta irregular, especie de zoquete» (Ballarín, *Dicc. Ben.*, amb *tosconaso* «golpe de toscón»), aquest amb una o deguda a contaminació de *tosca* i *tosquera*, que coincideixen amb l'altra acc. terrosa de *tascos*, que comentarem més avall.

El primer que va assenyalar la parentela antiga del mot català fou el rossellonès FRCambouliu «*Τασκο-δρογγῆται*. Nom d'una peuplade de la Galatie, composté, d'après les textes cités par Dieffenbach, de *τᾶσ-κός* 'pieu', et de *δρογγῆτος* 'nez' ---. *Τασκός*, qui paraît suspect à Dieffenbach, attendu qu'il ne lui trouve d'analogie avec aucun des mots qui, dans les langues néo-celtiques, germaniques et romanes, servent à désigner un pieu, un pal ou tout autre objet semblable --- Le vocabulaire catalan dont s'est servi Dieffenbach était incomplet, car, sans cela, il aurait trouvé que le mot *tascó* --- vit encore auj. en Catalogne, où il sert à désigner les longs coins de bois ou de fer employés par les carriers et les bûcherons» (*Recherches sur l'origine étymologique de l'idiome catalan*, p. 11).

Sense fruit de moment — temps en què els romanistes no s'interessaven pel cat. — a Jud, però, no li passà per alt: el cat. *tascó*, digué «ve d'una forma galla germana del gálata *τασκός* «*πάσσαλος*» [«clou, cheville, pieu; piquet»], documentat per Epiphanius en la seva etimologia dels *Tascodrungi*, heretges gálates del S. IV, d'on el mot cat. *tascó* 'falca, cuny' (per al sign. 'tros gros de pa, de carn', cf. fr. *quignon de pain*, oc. *cougnet* 'morceau: de pain, de fromage'); d'aquí oc. *tascoun*, *tescoun*, *tascou* (Velay), *tescou* (llgd.) 'coin qui fixe le soc de la charrue', mars. *tascoulo*, *-ouro*, Vinzelles *tejú*, Ambert *tacou* «gros morceau», Castras *tescou* «coin qui ---», Pezenàs *tescou* id. --- El mot gála-

ta *δρογγῆτος* «*μυκτῆρ*' («museau»), que segons el mateix Epiphanius, entraria en el nom de la secta esmentada, correspon a la base gállica TRUKNA (ky. *trwyn*) que ha donat el fr. *trogne*, i la *d-* anòmala d'aquella forma correspon a la forma *drougno*, documentada al costat de *trougno*, *trugno* en TdF» (Rom. XLIX, 1923, 411-16).

En efecte, un *πάσσαλος* és una 'estaca', una 'fusta o tac clavat en una paret per penjar-hi alguna cosa', i Epiphanius, coetani d'aquells heretges, ens ho explica pel costum dels Tascodrungi d'apuntar-se el dit índex a la boca en el moment de pregar, en senyal de capficament i concentració: per compatació del dit amb el permòdol clavat a la paret els van donar aquest nom en aquella regió de l'Àsia Menor, de la qual s'havia apoderat aquella nació gállica en el temps de les grans invasions cèltiques. I encara s'hi parlava un dialecte cèltic en el S. III d. C. No hi fa res que el mot no estigui confirmat per les llengües cèltiques insulars, car no sols el testimoni d'Epiphanius és formal, explícit i detallat, sinó que està confirmat per molts autors coetanis o poc posteriors, grecs i llatins, i no hi ha motiu per dubtar d'aqueixos testimonis. L'especialista Weisgerber (*Galatische Sprachreste*, en *Natalicia Geffcken*, 1931, 162-4; *Die Sprache der Festlandkelten*, p. 210) ja va donar la qüestió com a resolta en el sentit de Jud.

Atrament n'hi ha comprovacions en l'onomàstica dels antics països celtitzats, amb bastants noms en *Tasco*- i *Tascio-* (*Tasciovantus* i molts més en Holder); Horst Schmidt n'hi ha afegits més (*ZCeltPhil.* xxvi, 276) tot adherint-se a la tesi de Jud i del seu mestre, i en sortiran d'altres: encara que sigui mutilat, ens interessa més, havent-se trobat en terra nostra, un NP -ITASC-, entre els grafits de Perestortes, damunt un «vase à engobe» (V. la monografia de Claustres, n.º 918, pp. 61 i 62; cf. infra).

L'àrea de *tascó* 'falca, cuny' no s'interromp amb els límits del català. Amplio els testimonis occitans que ja ens va donar Jud. En la zona entorn del trifini H.-Gar., T.-et-Gar., Lot, *le teskú* (*tebkú*), designant alhora el *tascó* de fusta de l'arada i els de ferro que en falquen diverses parts (a Ondes, Montpezat, Lerbosc, Cazilhac, Saint Cirq, Grealou: HMeyer, VKR VI, 98, 100); *tescou*/*tâcou* «espèce de coin ---» a les diverses zones del Roergue (Vayssier); llgd. or. «*tescou*: le coin de la charrue qui assujettit le mancheron et la queue du soc» (Sauvages), alvern. sept. *tâkú* (on ja s'emmudeixen les *s* implosives) «coin de serrage de la règle ou soc de l'aire» (Michalias); en el Perigord Daniel ens dóna «*tecouei*, *tecouen*» com a trad. de «coin ou soupeau», on quedem incerts sobre si això correspondria a un oc. ant. **tesconh* o *tescon*, com si guí que a 'codony' li dóna les equivalències «coudouei, coudouen, coudoun», però més aviat sembla ser això últim tenint en compte el verb «mettre le soupeau: *tecounéjà*»; en tot cas si hi ha *-nh* és secundària, deguda a la contaminació del seu sinònim llatí CUNEUS, fr. *coin*, oc. ant. *conh*.

En aranès *taskún* 'trosset de fusta per tapar el forat que s'ha fet a una bóta per treure'n vi', també